HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

16 octombrie 2008 *

În cauza C-313/07,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona (Spania), prin decizia din 26 iunie 2007, primită de Curte la 5 iulie 2007, în procedura

**Kirtruna SL,**

**Elisa Vigano**

împotriva

**Red Elite de Electrodomésticos SA,**

**Cristina Delgado Fernández de Heredia,**

* Limba de procedură: spaniola.

**Sergio Sabini Celio,**

**Miguel Oliván Bascones,** acționând în calitate de administratori judiciari ai Red Elite de Electrodomésticos SA**,**

**Electro Calvet SA,**

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnul T. von Danwitz, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii E. Juhász și J. Malenovský (raportor), judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: domnul R. Grass,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Kirtruna SL, de J. O. Miret Corretgé, abogado;

— pentru doamna Vigano, de M. Morales Sabalete, abogado, și de doamna C. Garcia Girbés, procuradora;

— pentru Red Elite de Electrodomésticos SA, de A. Carreño León, abogado, și de doamna M. Pradera Rivero, procuradora;

— pentru Tesorería General de la Seguridad Social, de domnul M. Alcaraz García de la Barrera, în calitate de agent;

— pentru guvernul spaniol, de domnul M. Muñoz Pérez, în calitate de agent;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii J. Enegren și R. Vidal Puig, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

## Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 3 și 5 din Directiva 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități (JO L 82, p. 16, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 20).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unor proceduri de expulzare din spațiile comerciale situate în Sitges, lângă Barcelona, introduse de societatea Kirtruna SL (denumită în continuare „Kirtruna") și de doamna Vigano, proprietari și locatori ai acestora, împotriva societății Red Elite de Electrodomésticos SA (denumită în continuare „Red Elite de Electrodomésticos"), a administratorilor judiciari ai acesteia și a societății Electro Calvet SA (denumită în continuare „Electro Calvet").

### Cadrul juridic

*Reglementarea comunitară*

3 Considerentul (3) al Directivei 2001/23 prevede că „[s]unt necesare dispoziții pentru protecția lucrătorilor în cazul schimbării angajatorului, în special pentru a asigura că drepturile acestora sunt menținute".

4 Potrivit dispozițiilor articolului 1 alineatul (1) litera (a) din această directivă:

„Prezenta directivă se aplică în cazul oricărui transfer al unei întreprinderi, unități sau al unei părți de întreprindere sau de unitate către un alt angajator, ca rezultat al unei cesiuni convenționale sau al unei fuziuni."

5 Articolul 2 din Directiva 2001/23 prevede:

„(1) În sensul prezentei directive:

(a) «cedent» reprezintă orice persoană fizică sau juridică care, printr-un transfer în sensul articolului 1 alineatul (1), își pierde calitatea de angajator în ceea ce privește întreprinderea, unitatea sau partea de întreprindere sau de unitate;

(b) «cesionarul» reprezintă orice persoană fizică sau juridică care, printr-un transfer în sensul articolului 1 alineatul (1), dobândește calitatea de angajator în ceea ce privește întreprinderea, unitatea sau partea de întreprindere sau de unitate;

[…]

(2) Prezenta directivă nu aduce atingere dreptului național în ceea ce privește definirea contractului de muncă sau raporturile de muncă.

[…]”

6 Articolul 3 din această directivă prevede:

„(1) Drepturile și obligațiile cedentului care decurg dintr-un contract de muncă sau un raport de muncă existent la data transferului, în cazul unui astfel de transfer, sunt transferate cesionarului.

[…]”

7 Potrivit articolului 4 alineatul (1) din directiva menționată:

„Transferul unei întreprinderi, unități sau al unei părți din întreprindere sau unitate nu constituie în sine un motiv de concediere pentru cesionar sau cedent. Această dispoziție nu împiedică concedierile care pot interveni din motive economice, tehnice sau organizatorice și care implică schimbări în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.”

8 Articolul 5 din Directiva 2001/23 prevede:

„(1) Cu excepția cazului în care statele membre prevăd altfel, articolele 3 și 4 nu se aplică în cazul transferului unei întreprinderi, unități sau al unei părți de întreprindere sau de unitate, în care cedentul face obiectul unei proceduri de faliment sau al altor proceduri asemănătoare de insolvabilitate, instituite în vederea lichidării bunurilor cedentului și care se află sub controlul unei autorități publice competente (care poate fi un judecător sindic autorizat de o autoritate competentă).

(2) În cazul în care articolele 3 și 4 se aplică unui transfer care se desfășoară în timpul unor proceduri de insolvabilitate instituite în legătură cu un cedent (indiferent dacă aceste proceduri au fost sau nu instituite în vederea lichidării bunurilor cedentului) și cu condiția ca aceste proceduri să se desfășoare sub supravegherea unei autorități publice competente (care poate fi un judecător sindic desemnat conform legislației naționale), un stat membru poate prevedea că:

(a) sub rezerva articolului 3 alineatul (1), obligațiile cedentului care decurg din orice contract de muncă sau raport de muncă și plătibile înainte de transfer sau înainte de deschiderea procedurilor de insolvabilitate nu sunt transferate cesionarului, cu condiția ca asemenea proceduri, conform legislației statului membru respectiv, să creeze un sistem de protecție cel puțin echivalent cu cel stabilit în situații reglementate de Directiva 80/987/CEE a Consiliului din 20 octombrie 1980 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la protecția salariaților în cazul insolvabilității angajatorului [JO L 283, p. 23, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 197].

[…]”

*Reglementarea națională*

9 Transferul întreprinderii este reglementat prin Decretul regal legislativ 1/1995 din 24 martie 1995 privind aprobarea textului revizuit al legii referitoare la statutul lucrătorilor (Estatuto de los Trabajadores, BOE nr. 75 din 29 martie 1995, p. 9654), în versiunea care rezultă din Legea 12/2001 din 9 iulie 2001 (BOE nr. 164 din 10 iulie 2001, p. 24890, denumit în continuare „Statutul lucrătorilor").

10 Articolul 44 alineatul 1 din acest statut prevede:

„Transferul unei întreprinderi, al unui centru de muncă sau al unei unități de producție autonome nu duce, ca atare, la încetarea raportului de muncă; noul angajator se subrogă în drepturile și obligațiile angajatorului precedent în ceea ce privește contractul de muncă și asigurările sociale, inclusiv angajamentele referitoare la pensii, în condițiile prevăzute în reglementarea specifică aplicabilă și, în general, toate obligațiile în materie de protecție socială complementară pe care le va fi subscris cedentul."

11 Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 57 bis din Statutul lucrătorilor, în cazul unei proceduri colective, condițiile specifice prevăzute în Legea 22/2003 din 9 iulie 2003 privind falimentul (Ley Concursal, BOE nr. 164 din 10 iulie 2003, p. 26905, denumită în continuare „Legea falimentului") se aplică în cazul modificării, suspendării și încetării colective a contractelor de muncă și în caz de transfer al întreprinderii.

12 Legea falimentului prevede două soluții posibile pentru procedura de insolvabilitate, respectiv acordul sau lichidarea. În faza lichidării se aplică articolele 148 și 149 din această lege, care prevăd un regim juridic diferit în funcție de împrejurarea dacă a fost sau nu a fost elaborat și aprobat un plan de lichidare.

13 Potrivit dispozițiilor articolului 149 din legea menționată:

„1. În cazul în care niciun plan de lichidare nu este aprobat sau, dacă este cazul, pentru aspectele care nu au fost prevăzute într-un astfel de plan, operațiunile de lichidare se desfășoară potrivit următoarelor norme:

a) Ansamblul întreprinderilor, exploatărilor și altor unități producătoare de bunuri sau prestatoare de servicii care aparțin debitorului trebuie să fie cedate ca un tot, cu excepția cazului în care instanța apreciază, ca urmare a raportului administratorului judiciar, că un partaj prealabil sau cesiunea separată a tuturor elementelor ori a unei părți a acestora satisface în mai mare măsură interesele masei creditorilor. […]

2. Din punctul de vedere al raporturilor de muncă, există un transfer al întreprinderii în cazul în care cesiunea prevăzută la alineatul 1 litera a) conduce la menținerea identității unei entități economice, definită ca ansamblul mijloacelor structurate în vederea continuării unei activități economice principale sau accesorii. În acest caz, instanța poate decide că dobânditorul nu se subrogă în obligația de plată a salariilor restante sau a indemnizațiilor anterioare cesiunii și care nu au fost preluate de Fondo de garantía salarial (Fondul de garantare a salariilor) în conformitate cu articolul 33 din Statutul lucrătorilor. […]”.

**Acțiunea principală și întrebările preliminare**

14 Red Elite de Electrodomésticos este o întreprindere comercială a cărei principală activitate este vânzarea de aparatură electrocasnică. Anterior procedurii din acțiunea principală, aceasta dispunea de peste 40 de magazine, în care erau angajate peste 400 de persoane.

15 În 2005, Red Elite de Electrodomésticos a depus din proprie inițiativă o cerere de procedură colectivă pe lângă Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Barcelona. Cu toate că au fost preconizate diferite planuri de redresare, iar creditorilor le-au fost propuse acorduri, aceștia le-au respins.

16 Astfel, faza de lichidare a fost deschisă prin Decizia din 12 iunie 2006.

17 În același timp, la deschiderea fazei de lichidare, prin Ordonanța din 12 iunie 2006 s-a hotărât atribuirea directă a unei părți din magazinele și întreprinderile Red Elite de Electrodomésticos către Electro Calvet, care s-a subrogat în contractele a 127 de angajați și a 27 de întreprinderi, angajându-se la menținerea contractelor lor de muncă. Ordonanța preciza, printre altele, că lichidarea avea ca obiect numai cesiunea activelor societății lichidate, aceasta urmând să își asume în continuare pasivele de orice tip, și că singurele obligații imputabile, potrivit legii, societății Electro Calvet erau acelea care rezultau din transferurile contractelor de muncă prevăzute la articolul 149 din Legea falimentului. În sfârșit, potrivit acestei ordonanțe, atribuirea părții din întreprindere rămasă în activitate era condiționată de respectarea simultană a eventualelor drepturi ale locatorilor spațiilor respective, precum și a drepturilor recunoscute prin această decizie societății Electro Calvet și unor terți în ceea ce privește activitatea comercială.

18 Kirtruna și doamna Vigano sunt proprietarii unor spații comerciale situate la Sitges, în apropierea orașului Barcelona, și care au fost închiriate societății Red Elite de Electrodomésticos, care le utiliza drept sediu al unuia dintre magazinele sale. Acest magazin face parte din unitatea de producție cedată societății Electro Calvet în temeiul Ordonanței din 12 iunie 2006 menționate mai sus, această societate preluând, așadar, spațiile în care se află acest magazin.

19 În urma acestei ordonanțe, Kirtruna și doamna Vigano au introdus, la instanța de trimitere, o cerere de evacuare pentru cesiune neautorizată a contractului de închiriere, îndreptată împotriva societății Red Elite de Electrodomésticos, a administratorilor săi judiciari și a societății Electro Calvet. Reclamantele susțin că, în temeiul contractului de închiriere, trebuie să își dea autorizația pentru cesiunea contractului de închiriere și că, pe de altă parte, nicio dispoziție legală nu le obligă să accepte transferul către Electro Calvet.

20 Articolul 32 din Legea 29/1994 din 24 noiembrie 1994 privind contractele de închiriere a imobilelor din zona urbană (Ley de Arrendamientos Urbanos, BOE nr. 282 din 25 noiembrie 1994, p. 36129) stabilește, desigur, ca regulă generală, faptul că locatarul poate ceda contractul de închiriere a unui spațiu comercial fără a fi necesar consimțământul locatorului. Cu toate acestea, aplicarea acestei dispoziții este exclusă în mod expres pentru contractele de închiriere în litigiu care prevăd că orice cesiune a contractului trebuie să se efectueze cu consimțământul locatorului și că, în caz contrar, acesta va avea posibilitatea de a solicita rezilierea.

21 Instanța de trimitere a apreciat că, în cazul admiterii acestei cereri de evacuare, Electro Calvet ar fi obligată să elibereze spațiile și, așadar, să își înceteze activitatea, ceea ce ar putea conduce la încetarea contractelor de muncă în detrimentul lucrătorilor din magazinul în cauză.

22 În această privință, instanța de trimitere ridică problema incidenței Directivei 2001/23 asupra transferului de active între Red Elite de Electrodomésticos și Electro Calvet.

23 În aceste condiții, Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Barcelona a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Garanția că persoana care dobândește o întreprindere în stare de insolvabilitate sau o unitate de producție a acestei întreprinderi nu își va asuma datoriile rezultate din contractele sau din raporturile de muncă în cazul în care procedura de insolvabilitate generează o protecție cel puțin echivalentă cu cea prevăzută în directivele comunitare se aplică exclusiv obligațiilor aflate în directă legătură cu contractele sau cu raporturile de muncă sau, în cadrul protecției integrale a drepturilor lucrătorilor și al menținerii locurilor de muncă, această garanție trebuie extinsă la alte contracte, care, deși nu sunt contracte de muncă în sens strict, afectează totuși spațiile în care se desfășoară activitatea întreprinderii sau anumite mijloace ori instrumente de producție indispensabile pentru continuarea activității acesteia?

2) În același cadru al protecției drepturilor lucrătorilor, instanța sesizată cu procedura de insolvabilitate și însărcinată să se pronunțe cu privire la atribuire poate acorda această garanție dobânditorului unității de producție nu numai cu privire la drepturile izvorâte din contractele de muncă, ci și cu privire la alte contracte sau obligații ale debitorului insolvabil, indispensabile pentru continuarea activității?

3) În cazul în care un operator dobândește o întreprindere în stare de insolvabilitate sau o unitate de producție a acesteia și se angajează să mențină, în tot sau în parte, contractele de muncă, subrogându-se în cadrul acestora, primește garanția că nu i se vor putea opune sau că nu i se vor putea transfera alte obligații ale cedentului legate de contractele respective sau de raporturile în care se subrogă, în special

debite fiscale sau către asigurările sociale ori drepturi pe care le-ar putea exercita titularii de drepturi și obligații care rezultă din contractele încheiate de către debitorul insolvabil și care sunt transferate către dobânditor în mod global sau cu unitatea de producție?

4) În concluzie, în ceea ce privește transferul unităților de producție sau al întreprinderilor declarate pe cale judiciară sau administrativă în stare de insolvabilitate și în lichidare, Directiva 23/2001 poate fi interpretată în sensul că protejează nu numai contractele de muncă, ci și alte contracte care afectează în mod direct și imediat menținerea contractelor de muncă?

5) În sfârșit, în măsura în care se referă la transferul întreprinderii, cuprinsul articolului 149 alineatul 2 din Legea falimentului nu intră în contradicție cu articolul 5 alineatul (2) litera (a) din Directiva 23/2001, având în vedere că prin subrogație i se transferă cesionarului obligațiile debitorului insolvabil rezultate direct sau indirect din contractele de muncă, în special datoriile pe care le-ar putea avea încă debitorul insolvabil față de asigurările sociale?"

**Cu privire la admisibilitate**

24 În observațiile lor, Comisia Comunităților Europene și doamna Vigano au exprimat dubii cu privire la admisibilitatea întrebărilor preliminare, care, în opinia lor, ar fi inutile pentru soluționarea litigiului din acțiunea principală.

25 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, procedura instituită prin articolul 234 CE este un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale, cu ajutorul căruia Curtea furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului comunitar care le sunt necesare pentru soluționarea litigiului pe care urmează să îl soluționeze (a se vedea în special Hotărârea din 16 iulie 1992, Meilicke, C-83/91, Rec., p. I-4871, punctul 22, și Hotărârea din 5 februarie 2004, Schneider, C-380/01, Rec., p. I-1389, punctul 20).

26 În cadrul acestei cooperări, este de competența exclusivă a instanței naționale, care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume responsabilitatea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată, să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, întrucât întrebările adresate au ca obiect interpretarea dreptului comunitar, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea Schneider, citată anterior, punctul 21 și jurisprudența citată).

27 Rezultă că întrebările referitoare la interpretarea dreptului comunitar adresate de instanța națională în contextul normativ și de fapt pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei cereri formulate de o instanță națională nu poate interveni decât atunci când este evident că interpretarea dreptului comunitar solicitată de instanța națională nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale, atunci când problema este de natură ipotetică ori atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate (a se vedea în special Hotărârea din 5 decembrie 2006, Cipolla și alții, C-94/04 și C-202/04, Rec., p. I-11421, punctul 25, precum și Hotărârea din 7 iunie 2007, van der Weerd și alții, C-222/05-C-225/05, Rep., p. I-4233, punctul 22).

28 În primul rând, Comisia și-a exprimat îndoiala cu privire la admisibilitatea celei de a cincea întrebări din cauza caracterului său ipotetic. Având în vedere faptul că litigiul din acțiunea principală nu are ca obiect obligațiile cesionarului aflate în raport direct sau

indirect cu contractele de muncă, ar fi lipsit de relevanță pentru litigiu să i se solicite Curții să stabilească dacă articolul 5 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/23 se opune unei dispoziții precum cea de la articolul 149 alineatul 2 din Legea falimentului, care prevede transferul unor astfel de obligații către cesionar.

29 Acest motiv de inadmisibilitate privește de asemenea cea de a treia întrebare. Într-adevăr, prin intermediul celei de a treia și al celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 5 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/23 trebuie să fie interpretat în sensul că, atunci când un operator dobândește o întreprindere în stare de insolvabilitate și se angajează să mențină contractele de muncă ale lucrătorilor afectați și să își asume obligațiile care rezultă din aceste contracte, această dispoziție impune să nu i se opună alte obligații ale cedentului în legătură cu aceste contracte, în special debite fiscale sau către asigurările sociale.

30 Trebuie precizat că litigiul din acțiunea principală are ca obiect cereri privind evacuarea unui locatar dintr-un spațiu comercial. În schimb, nimic din cuprinsul dosarului nu permite să se afirme că instanța de trimitere a fost sesizată cu un litigiu al cărui obiect ar fi existența sau întinderea subrogației în obligațiile privind contractele de muncă, precum debitele fiscale sau către asigurările sociale.

31 În măsura în care cea de a treia și cea de a cincea întrebare nu au ca obiect raportul juridic între locatorii și locatarii spațiilor comerciale, ci eventualul transfer al respectivelor obligații legate de contractele de muncă, aceste întrebări sunt, în mod vădit, lipsite de relevanță pentru soluționarea litigiului din acțiunea principală.

32 Rezultă că cea de a treia și cea de a cincea întrebare sunt de natură ipotetică și, în consecință, nu sunt admisibile.

33 În al doilea rând, doamna Vigano susține că întrebările preliminare sunt inadmisibile pentru motivul că instanța de trimitere nu a stabilit în mod corect situația de fapt din cauza principală. Mai mult, acestea nu ar fi relevante pentru acest litigiu întrucât Directiva 2001/23 nu ar fi aplicabilă în speță, astfel încât nu ar constitui principalul temei pentru soluționarea sa. Litigiul în cauză ar trebui soluționat în exclusivitate potrivit dreptului spaniol.

34 În această privință, rezultă din jurisprudență că prezumția de pertinență nu poate fi infirmată de simpla împrejurare că una dintre părțile din acțiunea principală contestă anumite fapte, a căror exactitate Curtea nu are competența să o verifice și de care depinde definirea obiectului litigiului (Hotărârile citate anterior Cipolla și alții, punctul 26, precum și van der Weerd și alții, punctul 23).

35 Contrar susținerilor doamnei Vigano, cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare nu poate fi, așadar, considerată inadmisibilă pentru singurul motiv că instanța s-a întemeiat pe fapte pretins eronate.

36 Al doilea motiv de inadmisibilitate invocat de doamna Vigano trebuie să fie îndepărtat în egală măsură. Astfel cum rezultă din considerentul (3) și din articolul 3 din Directiva 2001/23, aceasta urmărește să protejeze lucrătorii în cazul schimbării angajatorului, în special pentru a asigura că drepturile acestora sunt menținute. Litigiul din acțiunea principală are ca obiect chiar transferul unei întreprinderi între două persoane juridice, iar transferul în cauză poate aduce atingere situației lucrătorilor acestora.

37 Într-adevăr, dacă Electro Calvet ar fi obligată să părăsească spațiile în litigiu în acțiunea principală ca urmare a transferului entității economice Red Elite de Electrodomésticos, ar putea fi constrânsă la încetarea activităților acestei entități, ceea ce ar putea conduce

la încetarea contractelor de muncă în detrimentul lucrătorilor în cauză. Ținând seama de obiectivul Directivei 2001/23, nu este evident că situația în discuție în acțiunea principală este exclusă din domeniul de aplicare al acestei directive.

38 În aceste condiții, nu poate fi reținută obiecția de inadmisibilitate invocată de către doamna Vigano, întemeiată pe neaplicarea dispozițiilor Directivei 2001/23 în acțiunea principală.

**Cu privire la prima, la a doua și la a patra întrebare**

39 Prin intermediul acestor întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/23 impune, în ipoteza transferului unei întreprinderi, menținerea contractului de închiriere a unui spațiu comercial, încheiat de către cedentul întreprinderii cu un terț, în cazul în care rezilierea respectivului contract poate conduce la rezilierea contractelor de muncă transferate către cesionar.

40 Cu titlu introductiv, trebuie constatat că, în pofida derogării prevăzute la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23, articolul 3 din această directivă este susceptibil să se aplice într-o situație precum aceea din acțiunea principală. Reiese, într-adevăr, din legislația națională că normele care transpun această dispoziție se aplică, în principiu, transferului unei întreprinderi atunci când cedentul face obiectul unei proceduri de insolvabilitate precum aceea în care este implicată Red Elite de Electrodomésticos.

41 Cuprinsul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/23, citat la punctul 6 din prezenta hotărâre, prevede cu claritate că cesionarului îi sunt transferate drepturile și obligațiile cedentului care decurg dintr-un „contract de muncă sau dintr-un raport de muncă". Or, astfel cum rezultă în egală măsură din articolul 2 alineatul (1) din această directivă, un contract de muncă sau un raport de muncă implică, potrivit directivei menționate, un raport juridic între angajatori și lucrători, care are ca obiect reglementarea condițiilor de muncă. Contractul de închiriere nu are, în mod evident, un astfel de caracter, întrucât stabilește un raport juridic între un locator și un locatar, al cărui obiect este reglementarea condițiilor contractului de închiriere.

42 În aceste condiții, este necesar să se constate că articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/23 nu impune, în cazul transferului unei întreprinderi, menținerea contractului de închiriere a unui spațiu comercial încheiat de cedentul întreprinderii cu un terț.

43 Este adevărat, după cum s-a arătat la punctul 36 din prezenta hotărâre, că Directiva 2001/23 urmărește să protejeze lucrătorii în cazul schimbării angajatorului, în special pentru a asigura că drepturile acestora sunt menținute. Or, raporturile de muncă ale acestora ar putea fi amenințate în împrejurări precum acelea din acțiunea principală. În lipsa transferului automat al contractului de închiriere, există într-adevăr riscul ca, în speță, cesionarul întreprinderii să fie obligat să elibereze spațiul, să își înceteze activitățile și, prin urmare, să rezilieze contractele de muncă ale lucrătorilor afectați.

44 Cu toate acestea, necesitatea de a atinge respectivul obiectiv de protecție a lucrătorilor nu poate să pună în discuție cuprinsul univoc al articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/23 și să aducă atingere drepturilor unor terți, străini de operațiunea de transfer al întreprinderii, impunându-le obligația de a suporta un transfer automat al contractului de închiriere, obligație pe care această directivă nu o prevede cu claritate.

45 Această concluzie este, de altfel, confirmată de dispozițiile articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/23. Această dispoziție prevede că transferul unei întreprinderi nu constituie în sine un motiv de concediere pentru cedent sau cesionar, dar că nu împiedică acele concedieri care pot interveni din motive economice, tehnice sau organizatorice și care implică schimbări în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.

46 În circumstanțe precum acelea din acțiunea principală, eventuala încetare a contractelor de muncă nu s-ar datora în exclusivitate transferului întreprinderii. O astfel de încetare ar fi cauzată de circumstanțe suplimentare, precum lipsa acordului între cesionar și locatori cu privire la un nou contract de închiriere, imposibilitatea de a găsi un alt spațiu comercial sau imposibilitatea de a transfera personalul la alte magazine. Aceste circumstanțe pot fi calificate drept motive economice, tehnice sau organizatorice în sensul articolului 4 alineatul (1) menționat.

47 Având în vedere cele expuse anterior, trebuie să se răspundă la prima, la a doua și la a patra întrebare în sensul că articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/23 nu impune, în cazul transferului unei întreprinderi, menținerea contractului de închiriere a unui spațiu comercial încheiat de cedentul întreprinderii cu un terț, cu toate că rezilierea contractului respectiv poate conduce la încetarea contractelor de muncă transferate către cesionar.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

48 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu

privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

**Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități nu impune, în cazul transferului unei întreprinderi, menținerea contractului de închiriere a unui spațiu comercial încheiat de cedentul întreprinderii cu un terț, cu toate că rezilierea contractului respectiv poate conduce la încetarea contractelor de muncă transferate către cesionar.**

Semnături